

AZ IDEGEN NYELVI KÖZVETÍTÉS KÉSZSÉG A VIZSGA- EREDMÉNYEK STATISZTIKAI ELEMZÉSÉNEK TÜKRÉBEN

Dévény Ágnes

*Budapesti Gazdasági Főiskola Kereskedelmi Vendéglátó-ipari és Idegenforgalmi
Főiskolai Kar*

Kulcsszavak: idegen nyelvi közvetítés, nyelvvizsga, nyelvtudás

Önálló nyelvi készség-e az idegen nyelvi közvetítés? Része-e a nyelvtudásról alkotott elképzeléseinknek és a nyelvtanuló/nyelvhasználó nyelvi kompetenciájának?

Külföldi és hazai szakmai viták sora teszi aktuálissá a kérdést, melyek a szakemberek véleményének bizonytalanságát tükrözik a kétnyelvűség/többnyelvűség/soknyelvűség kérdésében. Még hevesebb vitát vált ki a nyelvek közötti közvetítés (mediation) helyének elismerése a nyelvtudásról alkotott elképzelések leképezését és annak mérését szolgáló nyelvvizsgafeladatok között. A kétnyelvű nyelvvizsgák ellenzői nem tekintik az idegen nyelvi közvetítést önálló nyelvi készségnek. Fő érvük a fordítási/közvetítési feladat negatív visszahatása a tanítási gyakorlatra, valamint annak komplex természetéből adódóan az értékelés nehézségei.

Többéves kutatómunkám során, más módszerek mellett, empirikus vizsgálatok segítségével is érveket és bizonyítékokat gyűjtöttem azon hipotézis alátámasztására, hogy az idegen nyelvi közvetítés önálló nyelvi készség, részét képezi a nyelvhasználó idegen nyelvi kompetenciájának, a mérésére szolgáló vizsgafeladat alapvetően hasonlóan viselkedik a tesztbatteriaiban, mint más szubtesztek, tehát mérése által teljesebb képet kaphatunk a vizsgázó nyelvtudásáról.

Előadásomban azon empirikus vizsgálatot mutatom be, melynek során a BGF NYTK vizsgaközpontban 2000–2007 között középfokú szaknyelvi vizsgát tett jelöltek (18 vizsgaidőszakban összesen 27 832 fő) vizsgaeredményeit elemeztem összefüggésfeltáró statisztikai eljárások segítségével, a vizsgafeladatok között szereplő Írásbeli közvetítés feladatra koncentrálni. A szerkezeti validitás feltárása céljából először interszubteszt és szubteszt-összeredmény korrelációs vizsgálatot végeztem, és a szubtesztek reliabilitásmutatóit számítottam ki. A vizsgálat eredményeként megállapítható, hogy az Írásbeli közvetítés szubteszt kihagyása a tesztbatteriaiból nem lenne indokolt, és csökkentené annak megbízhatóságát. A faktoranalízis eredményei azt bizonyították, hogy a feladat által mért idegen nyelvi közvetítési készség a differenciálatlan általános nyelvi készség mögött meghúzódó nyelvi készségek egyikét alkotja. A klaszteranalízis azt mutatta, hogy az idegen nyelvi közvetítési készséget reprezentáló feladat markánsan elkülönül a többi feladattól, mivel általában önálló klasztert képezett. A többváltozós regresszioanalízis segítségével láthatóvá váltak azok a szubtesztek, amelyek közös részkészségeket tartalmaznak az Írásbeli közvetítés feladattal. Egyúttal az is kiderült, hogy a feladat varianciájából jelentékeny részt nem magyaráz meg a többi vizsgafeladat, illetve a mögöttük meghúzódó részkészségek. Mindez egy önálló közvetítési készség meglétére utal.

A kutatás során kapott eredményeknek és tapasztalatoknak fontos gyakorlati visszahatása lehet a nyelvtudásról alkotott elképzelésünkre, a tanításra, a vizsgára való felkészítési munkára, a tesztkészítés és a vizsgáztatás folyamatára.